

Ook dit jaar weer op de Pinksterlanddagen (17-20 mei) <http://www.pinksterlanddagen.org/> interessante workshops en lezingen over de geschiedenis van sociale bewegingen in eigen en buitenland. Een greep uit het ruime aanbod: Dennis Bos vertelt over de Parijse Commune en Ron Blom over de houding van de vroege socialistische beweging ten opzichte van homoseksualiteit en jodendom.

Verworpenen der aarde verenigt u, maar blijft u zelf.

De socialistische beweging over homoseksualiteit en jodendom

De houding van Ferdinand Domela Nieuwenhuis ten aanzien van het joodse proletariaat en het antisemitisme stond de afgelopen periode regelmatig in de belangstelling. Domela Nieuwenhuis die als algemeen erkende strijder tegen het onrecht geen oog heeft voor de achterstelling van de joden in het algemeen en de joodse werklieden in het bijzonder!? Voldoende reden om op de Pinksterlanddagen van dit jaar (17-20 mei 2013) <http://www.pinksterlanddagen.org/> eens wat langer en uitgebreider stil te staan bij de houding van de vroege socialistische beweging in die dagen ten aanzien van het joodse volksdeel. Hoe dachten de socialisten om te gaan met eenheid en verscheidenheid? Was het motto assimilatie of bleef er ruimte over voor joodse eigenheid? Naast het zogeheten 'joodse vraagstuk' zal ik aandacht besteden aan de opvattingen binnen de Nederlandse socialistische beweging (van sociaaldemocratie tot anarchisme) met betrekking tot seksualiteit in het algemeen en homoseksualiteit in het bijzonder. Ik zal dat doen aan de hand van het leven van de gedreven jonge onderwijzer en schrijver Jacob Israël de Haan (1881-1924). Hij brak met zijn ouderlijk religieus joods milieu, zocht toenadering tot de vrijdenkers en stapte over naar de socialisten van de SDAP. Binnen die partij brak vervolgens rumoer uit aanleiding van het verschijnen van zijn *Pijpelijntjes*, de eerste Nederlandse homo-roman. Binnen deze toch over het algemeen progressieve partij was men in 1904 duidelijk nog niet klaar voor zoveel openhartigheid. Maar dacht men in de anarchistische beweging wezenlijk anders als het gaat om afwijkingen van de burgerlijke heteroseksuele norm? En trad er langzamerhand toch een mentaliteitsverandering op?

Ron Blom